Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
ANTHONYJA M. COLLINSA,
predstavljeni 4. oktobra 2024[1]

Zadeva C-583/23 [Delda][i]

AK
proti
Ministère public

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija))

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva 2014/41/EU – Evropski preiskovalni nalog v kazenskih zadevah – Stvarno področje uporabe – Pojem ‚preiskovalni ukrep' – Vročitev obtožnega akta, ki poleg tega zajema odredbo o priporu in pologu varščine – Zaslišanje obdolžene osebe"

Uvod

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija), se nanaša na razlago členov 1 in 3 Direktive 2014/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah[2]. Predlog je bil vložen v okviru kasacijske pritožbe, ki jo je španska državljanka, ki je bila v priporu v Franciji, vložila zoper sodbo preiskovalnega oddelka cour d'appel de Paris (pritožbeno sodišče v Parizu, Francija), s katero je bil zavrnjen njen predlog za razglasitev ničnosti zapisnika o njenem zaslišanju, ki ga je francoski preiskovalni sodnik opravil na podlagi evropskega preiskovalnega naloga, ki so ga izdali španski pravosodni organi.

2. Ta zadeva bo Sodišču omogočila, da pojasni stvarno področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga, zlasti obseg pojma „preiskovalni ukrepi" v smislu zgoraj navedenih določb Direktive 2014/41, za katerih izvedbo se lahko zaprosi v okviru takega naloga.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

[i] Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

[2] UL 2014, L 130, str. 1.

Pravni okvir

Pravo Unije

Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije

3. Člen 5 Konvencije o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije[3] (v nadaljevanju: konvencija z dne 29. maja 2000), naslovljen „Pošiljanje in vročitev postopkovnih dokumentov“, določa:

„1. Vsaka država članica pošlje postopkovne dokumente, namenjene osebam, ki se nahajajo na ozemlju druge države članice, neposredno tem osebam po pošti.

2. Postopkovni dokumenti se lahko pošljejo preko pristojnih organov zaprošene države članice samo, če:

(a) je naslov osebe, kateri je dokument namenjen, neznan ali nezanesljiv; ali

(b) ustrezni postopkovni zakon države članice prosilke zahteva potrdilo o vročitvi dokumenta naslovniku, ki ni enak dokazu, ki ga je mogoče dobiti ob vročitvi po pošti; ali

(c) dokumenta ni bilo mogoče vročiti po pošti; ali

(d) država članica prosilka ima utemeljene razloge, da se po njenem mnenju pošiljanje po pošti neučinkovito ali neprimerno.

3. Kadar obstaja razlog za domnevo, da naslovnik ne razume jezika, v katerem je dokument pripravljen, je treba dokument, ali vsaj pomembne odlomke dokumenta, prevesti v (enega od) jezik(-ov) države članice, na ozemlju katere naslovnik prebiva. Če je organu, ki je izdal postopkovni dokument, poznano, da naslovnik razume samo nek drug jezik, je treba dokument, ali vsaj pomembne odlomke dokumenta, prevesti v ta drug jezik.

4. Vse postopkovne dokumente spremlja sporočilo, ki navaja, da naslovnik pri organu, ki je izdal dokument, ali pri drugih organih te države članice, lahko dobi informacije o svojih pravicah in obveznostih v zvezi z dokumentom. Odstavek 3 se uporablja tudi za navedeno sporočilo.

[…].“

Direktiva 2014/41

4. Člen 1 Direktive 2014/41, naslovljen „Evropski preiskovalni nalog in obveznost njegove izvršitve“, v odstavku 1 določa:

„Evropski preiskovalni nalog (EPN) je sodna odločba, ki jo izda ali potrdi pravosodni organ države članice (v nadaljnjem besedilu: država izdajateljica) zaradi izvedbe enega ali več posebnih

[3] Konvencija, ki jo je Svet pripravil na podlagi člena 34 Pogodbe o Evropski uniji, o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 172).

preiskovalnih ukrepov v drugi državi članici (v nadaljnjem besedilu: država izvršiteljica) z namenom pridobitve dokazov v skladu s to direktivo.

EPN se lahko izda tudi za pridobitev dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo.“

5. Člen 3 te direktive, naslovljen „Področje uporabe EPN“, določa:

„EPN vključuje katere koli preiskovalne ukrepe, razen ustanovitve skupne preiskovalne skupine in zbiranja dokazov v okviru te skupine, ustanovljene v skladu s členom 13 [konvencije z dne 29. maja 2000] in Okvirnem sklepu Sveta 2002/465/PNZ [z dne 13. junija 2002 o skupnih preiskovalnih enotah (UL 2002, L 162, str. 1)], razen za namene uporabe člena 13(8) Konvencije in člena 1(8) Okvirnega sklepa.“

6. Člen 9 navedene direktive, naslovljen „Priznavanje in izvrševanje“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Izvršitveni organ brez kakršne koli nadaljnje formalnosti prizna EPN, posredovan v skladu s to direktivo, in poskrbi za njegovo izvršitev na enak način in pod enakimi pogoji, kot če bi zadevni preiskovalni ukrep odredil organ države izvršiteljice, razen če se ta organ ne odloči, da se bo skliceval na enega od razlogov za nepriznanje ali neizvršitev ali na enega od razlogov za odložitev iz te direktive.

2. Izvršitveni organ izpolni formalnosti in postopke, ki jih izrecno navede odreditveni organ, razen če ni v tej direktivi določeno drugače in pod pogojem, da takšne formalnosti in postopki niso v nasprotju s temeljnimi pravnimi načeli države izvršiteljice.“

7. Člen 10 te direktive, naslovljen „Uporaba druge vrste preiskovalnega ukrepa“, določa:

„1. Izvršitveni organ, kadar koli je to mogoče, uporabi preiskovalni ukrep, ki ni določen v EPN, če:

(a) preiskovalni ukrep, predviden v EPN, ne obstaja v pravu države izvršiteljice ali

(b) preiskovalni ukrep, predviden v EPN, v podobnem notranjem primeru ne bi bil na voljo.

2. Brez poseganja v člen 11, se odstavek 1 ne uporablja za naslednje pr[e]iskovalne ukrepe, ki morajo biti vedno na voljo na podlagi prava države izvršiteljice:

[…]

(c) zaslišanje priče, izvedenca, žrtve, osumljenca, obdolženca ali tretje osebe na ozemlju države izvršiteljice;

[…].“

8. Člen 24 Direktive 2014/41, naslovljen „Zaslišanje prek videokonference ali z drugim avdiovizualnim prenosom“, v odstavku 1 določa:

„Kadar se oseba nahaja na ozemlju države izvršiteljice in jo morajo pristojni organi države izdajateljice zaslišati kot pričo ali izvedenca, lahko odreditveni organ izda EPN za zaslišanje priče ali izvedenca prek videokonference ali z drugim avdiovizualnim prenosom v skladu z odstavki 5 do 7.

Odreditveni organ lahko izda tudi EPN za zaslišanje osumljenca ali obdolženca prek videokonference ali z drugim avdiovizualnim prenosom.“

9. Člen 34 te direktive, naslovljen „Razmerje do drugih pravnih instrumentov, sporazumov in dogovorov“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva od 22. maja 2017 nadomešča ustrezne določbe naslednjih konvencij, ki se uporabljajo v razmerjih med državami članicami, v katerih je ta direktiva zavezujoča, brez poseganja v uporabo teh določb med državami članicami in tretjimi državami ter začasno uporabo na podlagi člena 35:

[…]

(c) [k]onvencije [z dne 29. maja 2000] in Protokola k tej konvenciji.“

Francosko pravo

10. Člen 694-16 francoskega zakonika o kazenskem postopku [4] določa:

„Evropski preiskovalni nalog je sodna odločba, ki jo izda država članica, poimenovana država izdajateljica, ki drugo državo članico, poimenovano država izvršiteljica, z uporabo obrazcev, skupnih vsem državam, zaprosi, naj v določenem roku na svojem ozemlju izvede preiskave za pridobitev dokazov v zvezi s kaznivim dejanjem ali za izročitev dokazov, ki jih že ima.

Namen preiskovalnega naloga je lahko tudi, da se na ozemlju države izvršiteljice začasno prepreči uničenje, preoblikovanje, premikanje, posredovanje ali odstranitev morebitnega predmeta, ki bi lahko služil kot dokaz.

Njegov namen je lahko tudi začasna premestitev osebe, ki je priprta v državi izvršiteljici, v državo izdajateljico, da se v državi izdajateljici omogoči izvedba procesnih dejanj, pri katerih se zahteva navzočnost te osebe, ali začasna premestitev osebe, ki je priprta v državi izdajateljici, v državo izvršiteljico, da bi na tem ozemlju sodelovala pri zahtevanih preiskavah.

Dokazi iz prvih dveh odstavkov se lahko nanašajo tudi na to, da je oseba kršila obveznosti, ki izhajajo iz kazenske obsodbe, tudi če ta kršitev ni kaznivo dejanje.“

Dejansko stanje v sporu o glavni stvari, vprašanje za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

11. Španski pravosodni organi so 1. marca 2021 izdali evropski preiskovalni nalog, naslovljen na francoske organe (v nadaljevanju: zadevni evropski preiskovalni nalog), s katerim so zahtevali, naj se osebi AK, ki je v Franciji takrat prestajala kazen zapora, vroči obtožni akt, ki ga je 30. septembra 2009 izdalo Juzgado Central de Instrucción nº 4 de la Audiencia Nacional (osrednje preiskovalno sodišče št. 4 nacionalnega sodišča, Španija) [5]. Ta akt je zajemal tudi odredbo

[4] Predložitveno sodišče navaja, da je bila Direktiva 2014/41 v francosko pravo prenesena s členom 694-15 in naslednjimi francoskega zakonika o kazenskem postopku.

[5] Zoper osebo AK je bila vložena obtožnica zaradi terorističnih dejanj.

o priporu in pologu varščine. Španski pravosodni organi so z zadevnim evropskim preiskovalnim nalogom zahtevali tudi, naj se osebi AK omogoči, da se v navzočnosti odvetnika „v celoti izreče o zadevnih dejstvih“.

12. Preiskovalni sodnik pri tribunal judiciaire de Paris (okrožno sodišče v Parizu, Francija) je 19. julija 2021 osebi AK v navzočnosti njene odvetnice na zapisnik vročil navedeni obtožni akt, tej osebi in njeni odvetnici izročil izvod v španščini ter zbral njene izjave. [6]

13. Naslednji dan je oseba AK pri preiskovalnem oddelku cour d’appel de Paris (višje sodišče v Parizu) vložila tožbo za razglasitev ničnosti tega zaslišanja, pri čemer je v bistvu trdila, da vročitve obtožnega akta, ki poleg tega zajema odredbo o priporu in pologu varščine, ni mogoče zahtevati v okviru evropskega preiskovalnega naloga.

14. Preiskovalni oddelek cour d’appel de Paris (višje sodišče v Parizu) je s sodbo z dne 20. aprila 2022 to tožbo zavrnil. Med drugim je ugotovil, da španski sodni organi niso zahtevali le, naj se osebi AK vroči obtožni akt, ampak tudi, naj se ji omogoči, da se „v celoti izreče o zadevnih dejstvih“. Navedel je tudi, prvič, da je bilo v zadevnem evropskem preiskovalnem nalogu pojasnjeno, da spadajo dejanja, katerih izvršitev se zahteva, „v okvir preverjanja storitve dejanj z vsemi okoliščinami, ki lahko vplivajo na njeno kvalifikacijo in krivdo prestopnikov“, in, drugič, da so španski organi, čeprav v ustreznem obrazcu niso označili polja „zaslišanje osumljenca ali obdolženca“, jasno zahtevali, naj francoski preiskovalni sodnik na zapisnik zbere izjave osebe AK o dejanjih, katerih storitve je bila osumljena. Preiskovalni oddelek pri cour d’appel de Paris (višje sodišče v Parizu) je na podlagi tega sklepal, da so navedeni organi z zahtevo, naj oseba AK v navzočnosti odvetnika in ob spoštovanju pravice do obrambe pojasni svoje stališče o dejanjih, zahtevali izvedbo „preiskav za pridobitev dokazov v zvezi s kaznivim dejanjem“ v smislu člena 694-16 francoskega zakonika o kazenskem postopku.

15. Oseba AK je zoper to sodbo vložila kasacijsko pritožbo pri predložitvenem sodišču.

16. Predložitveno sodišče navaja, da oseba AK trdi, da je preiskovalni oddelek cour d’appel de Paris (višje sodišče v Parizu) s sodbo z dne 20. aprila 2022 kršil člen 1 Direktive 2014/41 in člen 694-16 francoskega zakonika o kazenskem postopku. Po mnenju osebe AK namen izdaje evropskega preiskovalnega naloga ne more biti „seznanitev z ugotovljenimi obtožbami in uradno obvestilo o predložitvi zadeve sodišču“, saj se za take ukrepe uporabljajo drugi instrumenti pravosodnega sodelovanja, zlasti člen 696-44 francoskega zakonika o kazenskem postopku. [7]

17. Nasprotno pa državni tožilec pri predložitvenem sodišču meni, da se zadevni evropski preiskovalni nalog, ki vključuje „preiskovalne ukrepe, neločljivo povezane z vročitvijo obtožnega akta [osebi] AK in zbiranjem njenih pripomb, ki ga opravi sodnik v navzočnosti odvetnika zaradi spoštovanja pravice do obrambe“, nanaša na izvedbo preiskav za pridobitev dokazov o kaznivem dejanju.

[6] Iz zapisnika z dne 19. julija 2021, ki ga je predložitveno sodišče poslalo na zahtevo Sodišča za informacije, je razvidno, da je oseba AK podala naslednje izjave v zvezi z dejstvi, navedenimi v obtožnem aktu: „Vse te obtožbe zavračam. Te obtožbe temeljijo na izjavah, ki so bile pred 20 leti od mene pridobljene z mučenjem. To ponavljam že več let, še enkrat pa sem to ponovila v okviru postopka na podlagi evropskega naloga za prijetje. Predloženi so bili tudi dokazi in Cour d’appel de Paris (višje sodišče v Parizu) je zavrnilo izvršitev evropskega naloga za prijetje. Ne razumem, kako ste mi lahko vročili obtožni akt v zadevi, v zvezi s katero je francosko sodišče zavrnilo izvršitev evropskega naloga za prijetje.“

[7] Ta člen določa: „Če kazenski pregon poteka v tujini in tuja vlada meni, da je treba vročiti procesni akt ali sodbo posamezniku, ki prebiva na francoskem ozemlju, se pisanje pošlje v oblikah, določenih v členih 696-8 in 696-9, po potrebi skupaj s prevodom v francoščini. Vročitev se na zahtevo državnega tožilstva opravi osebno. Izvirnik potrdila o vročitvi se po enaki poti pošlje vladi države prosilke.“

18. Predložitveno sodišče navaja, da se Sodišče še ni izreklo o stvarnem področju uporabe evropskega preiskovalnega naloga in posebej o vprašanju, ali se z njim lahko zahteva vročitev obtožnega akta, ki poleg tega zajema odredbo o odvzemu prostosti in pologu varščine. Trdi, da se ne zdi, da je pravilna uporaba prava Unije tako očitna, da ne dopušča nobenega razumnega dvoma. V teh okoliščinah je Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člena 1 in 3 Direktive 2014/41 razlagati tako, da pravosodnemu organu države članice omogočata izdajo ali potrditev evropskega preiskovalnega naloga, s katerim se po eni strani zahteva, naj se obdolžencu vroči obtožni akt, ki poleg tega zajema odredbo o odvzemu prostosti in pologu varščine, po drugi strani pa še, naj bo ta zaslišan, da lahko v navzočnosti odvetnika poda vse koristne pripombe o dejstvih, navedenih v tem obtožnem aktu?“

19. Pisna stališča so predložile oseba AK, francoska in nizozemska vlada ter Evropska komisija.

20. Predložitveno sodišče je v odgovor na zahtevo Sodišča po informacijah navedlo, da je bila oseba AK španskim pravosodnim organom izročena 9. septembra 2022 zaradi izvršitve treh sodb preiskovalnega oddelka cour d’appel de Paris (višje sodišče v Parizu)[8]. Pojasnilo je tudi, da je bil zapisnik o zaslišanju osebe AK z dne 19. julija 2021 poslan tem organom.

Analiza

21. Vprašanje, ki se postavlja v obravnavani zadevi, je, ali lahko pravosodni organi države članice ob uporabi evropskega preiskovalnega naloga od organov druge države članice zahtevajo, prvič, da zadevni osebi vročijo obtožni akt, ki zajema tudi odredbo o priporu in pologu varščine, in, drugič, da to osebo zaslišijo, da lahko ta v navzočnosti odvetnika poda vse koristne pripombe o dejstvih, navedenih v tem obtožnem aktu. Da bi odgovorili na to vprašanje, je treba na prvem mestu določiti stvarno področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga in na drugem mestu preveriti, ali lahko zgoraj navedeni ukrepi spadajo na to področje uporabe.

Stvarno področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga

22. V členu 1(1) Direktive 2014/41 je „evropski preiskovalni nalog“ opredeljen kot sodna odločba, ki jo izda ali potrdi pravosodni organ države članice zaradi izvedbe enega ali več posebnih „preiskovalnih ukrepov“ v drugi državi članici „z namenom pridobitve dokazov“ v skladu s to direktivo, vključno s tistimi, ki jih pristojni organi zadnjenavedene države članice že imajo.

23. Člen 3 Direktive 2014/41, ki se nanaša na področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga, na splošno določa, da ta nalog „vključuje katere koli preiskovalne ukrepe“. Z tem členom sta s tega področja uporabe izrecno izključena le ustanovitev skupne preiskovalne skupine in zbiranje dokazov v okviru take skupine, saj sta ta ukrepa predmet posebnih predpisov v členu 13 konvencije z dne 29. maja 2000 in v Okvirnem sklepu 2002/465.[9]

[8] In sicer dve sodbi z dne 26. septembra 2018 in ena z dne 9. oktobra 2019.

[9] Glej tudi uvodno izjavo 9 Direktive 2014/41, v kateri je navedeno, da se „[t]a direktiva […] ne bi smela uporabljati za čezmejno opazovanje iz Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma“.

24. Tako je zakonodajalec Unije, kot je razvidno iz uvodne izjave 8 Direktive 2014/41, želel, da bi bilo področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga „horizontalno“ in bi se uporabljalo za „vse preiskovalne ukrepe, namenjene zbiranju dokazov“.

25. Direktiva 2014/41 ne vsebuje opredelitve pojma „preiskovalni ukrep“ niti ne določa seznama ukrepov, katerih izvedba se lahko zahteva z evropskim preiskovalnim nalogom. Res je, da je v členu 10(2) in členih od 24 do 31 Direktive navedena vrsta preiskovalnih ukrepov. Vendar na podlagi ničesar ni mogoče sklepati, da te navedbe pomenijo izčrpen seznam preiskovalnih ukrepov, ki so lahko predmet takega naloga. V prvi od teh določb so navedeni preiskovalni ukrepi, ki morajo biti načeloma vedno na voljo na podlagi prava države izvršiteljice.[10] Členi od 24 do 31 Direktive 2014/41 pa vsebujejo posebne določbe za nekatere preiskovalne ukrepe, katerih izvedba vključuje posebnosti, zlasti v zvezi z razlogi za zavrnitev.[11]

26. Naj še navedem, da je evropski preiskovalni nalog instrument, ki temelji na načelih vzajemnega zaupanja in priznavanja,[12] pri čemer odreditvenemu organu načeloma omogoča, da zagotovi izvedbo preiskovalnih ukrepov, za katere meni, da so potrebni, na ozemlju druge države članice. Sistem, vzpostavljen z Direktivo 2014/41, temelji zlasti na zamisli, da je ta organ najprimernejši za to, da glede na svoje poznavanje podrobnosti zadevne preiskave odloči o tem, kateri preiskovalni ukrep je treba uporabiti, kar pa ne vpliva na možnost izvršitvenega organa, da izvede drugo vrsto preiskovalnega ukrepa, če ukrep, predviden v evropskem preiskovalnem nalogu, ne obstaja v njegovem nacionalnem pravu ali ne bi bil na voljo v podobnem notranjem primeru.[13]

27. Glede na navedeno se strinjam s francosko vlado, da je evropski preiskovalni nalog instrument, ki ima zelo široko stvarno področje uporabe, pri čemer pojem „preiskovalni ukrepi“ zajema „širok razpon dejanj“. To ne spremeni dejstva, kot trdijo vse stranke v tem postopku pred Sodiščem, vključno s francosko vlado, da je edini namen izvedbe preiskovalnih ukrepov, določenih z evropskim preiskovalnim nalogom, pridobiti dokaze[14], in če so izpolnjeni za to potrebni pogoji, te dokaze posredovati odreditvenemu organu.[15]

28. To presojo potrjuje več elementov Direktive 2014/41. Tako je v sami opredelitvi pojma „evropski preiskovalni nalog“ v členu 1(1) poudarjeno, da je želeni cilj omogočiti državi članici izdajateljici „pridobitev dokazov“. Podobno je v uvodnih izjavah 7 („da bi se zbrali dokazi“), 8 („namenjene zbiranju dokazov“), 11 („za zbiranje zadevnih dokazov“), 24 („za pridobivanje dokazov“) in 38 („o pridobitvi dokazov“). Poleg tega je iz člena 13 te direktive razvidno, da so dokazi, ki jih organi države izvršiteljice pridobijo na podlagi izvršitve evropskega preiskovalnega

[10] Gre za pridobitev informacij ali dokazov, ki jih izvršitveni organ že ima, pridobitev informacij iz podatkovnih zbirk policije ali pravosodnih organov, zaslišanje priče, izvedenca, žrtve, osumljenca, obdolženca ali tretje osebe na ozemlju države izvršiteljice, kakršen koli neomejitveni preiskovalni ukrep, kot je opredeljen v skladu s pravom države izvršiteljice, in identifikacijo oseb, ki so naročniki in imajo določeno telefonsko številko ali določen naslov IP.

[11] Gre za zaslišanje priče, izvedenca, osumljenca ali obdolženca prek videokonference ali z drugim avdiovizualnim prenosom, zaslišanje priče ali izvedenca prek telefonske konference, pridobitev bančnih ali finančnih informacij, preiskovalne ukrepe, pri katerih se dokazi zbirajo v realnem času, nepretrgano in v določenem obdobju, kot so spremljanje bančnih ali finančnih poslov, ki se vršijo prek enega ali več določenih računov, ali nadzorovanje pošiljk na ozemlju države izvršiteljice, izvajanje tajnih preiskav in prestrezanje telekomunikacij.

[12] Člen 1(2) Direktive 2014/41. Glej tudi sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo) (C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 64).

[13] Člen 10(1) in uvodna izjava 10 Direktive 2014/41. V skladu s členom 10(3) te direktive lahko izvršitveni organ uporabi tudi drug preiskovalni ukrep poleg tistega, ki je naveden v evropskem preiskovalnem nalogu, če omogoča, da se isti rezultat doseže na „manj intruziven“ način.

[14] Strinjam se z opažanjem francoske vlade, da „čeprav pojem ‚dokaz‘ nima splošne opredelitve v pravu Unije, v širšem smislu napotuje na sredstva, namenjena dokazovanju dejstva ali dejanja v zakonsko dovoljenih oblikah“.

[15] Sodba z dne 2. septembra 2021, Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster (C-66/20, EU:C:2021:670, točka 41).

naloga, namenjeni temu, da se posredujejo državi izdajateljici.[16] V odstavku 4 tega člena so ti dokazi opredeljeni kot „predmeti, dokumenti ali podatki“.[17] Pripomniti je treba še, da so vsi različni preiskovalni ukrepi, navedeni v členu 10(2) in členih od 24 do 31 Direktive 2014/41,[18] namenjeni zbiranju dokazov o na primer obstoju dejstva ali dejanja, okoliščinah, v katerih je dejstvo nastalo ali v katerih je bilo dejanje izvedeno, ter identiteti ali stanju storilca dejanja.

29. Glede na navedeno se pridružujem francoski in nizozemski vladi, ki opozarjata, da je v uvodni izjavi 34 Direktive 2014/41 navedeno, da „se lahko med kazenskim postopkom uporabijo različni začasni ukrepi za vsak predmet, tudi za finančna sredstva, ne le za zbiranje dokazov, ampak tudi za zaplembo“, da pa le ukrepi, s katerimi se uresničuje prvi od teh ciljev, spadajo na področje uporabe te direktive.[19]

30. Še en prepričljiv element je mogoče najti v členu 22(1) in členu 23(1) Direktive 2014/41, iz katerih izhaja, da se lahko evropski preiskovalni nalog izda za začasno premestitev priprte osebe v državo izdajateljico oziroma državo izvršiteljico, vendar le „zaradi izvršitve preiskovalnega ukrepa z namenom pridobivanja dokazov, pri katerem je potrebna navzočnost“ te osebe na ozemlju države, v katero se zahteva njena premestitev. V uvodni izjavi 25 te direktive je v zvezi s tem pojasnjeno, da „bi bilo treba v primeru, ko se [zadevna] oseba premesti v drugo državo članico za namene pregona, vključno z njeno privedbo pred sodišče zaradi sojenja, izdati evropski nalog za prijetje v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2002/584/PNZ [z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34)]“. Sodišče je v sodbi Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo)[20] tako poudarilo, da ima evropski preiskovalni nalog v okviru kazenskega postopka drugačen namen kot evropski nalog za prijetje, saj se ta v skladu s členom 1(1) Okvirnega sklepa 2002/584 nanaša na prijetje in predajo zahtevane osebe z namenom uvedbe kazenskega postopka oziroma izvršitve kazni zapora ali ukrepa, vezanega na odvzem prostosti, prvi pa se v skladu s členom 1(1) Direktive 2014/41 nanaša na izvedbo enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov z namenom pridobitve dokazov.

31. Poleg tega je Sodišče večkrat razsodilo, da je namen Direktive 2014/41 nadomestiti razdrobljen in zapleten obstoječi okvir za zbiranje dokazov v kazenskih zadevah s čezmejno razsežnostjo. Njen cilj je z vzpostavitvijo poenostavljenega in učinkovitejšega sistema, ki temelji na enotnem instrumentu, imenovanem „evropski preiskovalni nalog“, olajšati in pospešiti pravosodno sodelovanje, da se tako prispeva k uresničitvi cilja Unije, da ta postane območje svobode, varnosti in pravice, tako da se opira na visoko stopnjo zaupanja, ki mora obstajati med državami članicami.[21] V istem smislu bi dodal, da je v stockholmskem programu, ki ga je Evropski svet sprejel 10. in 11. decembra 2009 in na katerega napotuje uvodna izjava 6 Direktive 2014/41, navedeno, da bi moral želeni „novi model“ pri pridobivanju dokazov, ki bo pozneje postal evropski preiskovalni nalog, med drugim upoštevati „prožnost tradicionalnega sistema vzajemne pravne pomoči“ ter „bi lahko imel širše področje uporabe“ in „zajemal čim več vrst dokazov ter pri tem upošteval zadevne ukrepe“.[22]

[16] Člen 13(1), prvi pododstavek, Direktive 2014/41 določa: „Izvršitveni organ brez nepotrebnega odlašanja državi izdajateljici posreduje pridobljene dokaze ali dokaze, s katerimi že razpolagajo pristojni organi države izvršiteljice in so bili pridobljeni z izvršitvijo EPN.“

[17] Glej tudi člen 15(1)(b) Direktive 2014/41.

[18] Glej opombi 10 in 11 teh sklepnih predlogov.

[19] Sodišče je odločilo, da „[k]ot je poudarjeno v uvodni izjavi 34 [Direktive 2014/41], ta določa le začasne ukrepe za zbiranje dokazov“ (sodba z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 71).

[20] Sodba z dne 8. decembra 2020 (C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 72).

[21] Sodba z dne 30. aprila 2024, M.N. (EncroChat) (C-670/22, EU:C:2024:372, točka 86 in navedena sodna praksa).

[22] Evropski svet, Stockholmski program – odprta in varna Evropa, ki služi državljanom in jih varuje (UL 2010, C 115, str. 1), točka 3.1.1.

32. Nazadnje, iz člena 34(1) Direktive 2014/41 izhaja, da ta direktiva nadomešča le „ustrezne določbe“ treh konvencij, navedenih v tej določbi, med katerimi je tudi konvencija z dne 29. maja 2000. Zadeva torej le določbe teh konvencij, ki urejajo ista področja, kot jih ureja ta direktiva, kar, kot trdi nizozemska vlada, dokazuje, da ne zajema vseh mogočih zaprosil za medsebojno pravno pomoč. Druge določbe navedenih konvencij naj bi se med državami članicami uporabljale še naprej.

Vprašanje, ali je mogoče ukrepe, kakršni so ti iz postopka v glavni stvari, zahtevati v okviru evropskega preiskovalnega naloga

33. V zvezi s prvim delom zadevnega evropskega preiskovalnega naloga podobno kot oseba AK, nizozemska vlada in Komisija menim, da s takim nalogom ni mogoče zahtevati vročitve obtožnega akta. Jasno je, da namen tega ukrepa ni zbiranje dokazov ali – če povzamem besede nizozemske vlade – pridobitev predmeta, dokumenta ali podatka, da bi se uporabil v okviru kazenskega postopka. Pomeni postopkovno formalnost po končanem preiskovalnem postopku, katere namen je obdolženca uradno obvestiti o vložitvi obtožnice zoper njega, obtožbah, ki ga bremenijo, in predložitvi zadeve sodišču.

34. Vročitev obtožnega akta v drugi državi članici torej ni urejena z Direktivo 2014/41, temveč je zajeta z drugim instrumentom na področju medsebojne pravne pomoči v kazenskih zadevah, v obravnavani zadevi s konvencijo z dne 29. maja 2000,[23] natančneje členom 5 te konvencije. Kot navaja francoska vlada, iz obrazložitvenega poročila v zvezi s to konvencijo[24] izhaja, da je treba izraz „postopkovni dokumenti“, ki v navedeni konvenciji ni opredeljen, razlagati „široko“ in tako, da na primer zajema „vabila in sodne odločbe“. Ker v Direktivi 2014/41 ni določbe o vročanju procesnih aktov, ki bi ustrezala členu 5 konvencije z dne 29. maja 2000, se ta člen še naprej v celoti uporablja v skladu s členom 34(1) te direktive.

35. Seveda je mogoče dopustiti, kot trdita oseba AK in francoska vlada, da se vročitev procesnega akta opravi v okviru evropskega preiskovalnega naloga, če je del procesnega izvajanja preiskovalnega ukrepa za pridobitev dokazov, na katerega se nanaša ta nalog, in je nujna za izvedbo tega preiskovalnega ukrepa. Taka rešitev ustreza potrebi po prožnosti, ki se priporoča za sistem medsebojne pravne pomoči, in preprečuje, da bi bili pristojni organi prisiljeni poslati dve ločeni zaprosili, in sicer eno na podlagi Direktive 2014/41 in drugo na podlagi člena 5 konvencije z dne 29. maja 2000, kar bi bilo v nasprotju s ciljem učinkovitosti, ki se uresničuje z Direktivo. Evropska pravosodna mreža tako v svojih zaključkih o evropskem preiskovalnem nalogu, objavljenih 7. decembra 2018, navaja, da je „splošno sprejeto“, da področje uporabe Direktive 2014/41 med drugim ne vključuje „vročanja in pošiljanja procesnih aktov (razen če so del preiskovalnega ukrepa v okviru [evropskega preiskovalnega naloga])“.[25] Prav tako iz poročila Eurojusta iz novembra 2020 o evropskem preiskovalnem nalogu izhaja, da bi morala biti vročitev in pošiljanje procesnega akta predmet ločenega zaprosila za pravno pomoč, razen če je „izročitev tega dokumenta instrument preiskovalnega ukrepa, ki se zahteva v [evropskem preiskovalnem

[23] To izhaja tudi iz skupnega sporočila Agencije Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) in Evropske pravosodne mreže iz junija 2019 o praktični uporabi evropskega preiskovalnega naloga (str. 6), ki ga navaja oseba AK in je na voljo na spletnem naslovu: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/Publications/Reports/2019-06-Joint_Note_EJ-EJN_practical_application_EIO_FR.pd.

[24] Obrazložitveno poročilo v zvezi s Konvencijo z dne 29. maja 2000 o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije (UL 2000, C 379, str. 7).

[25] Glej stran 2 tega dokumenta, ki je na voljo na spletnem naslovu: https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_RegistryDoc/EN/3096/83/0.

nalogu]“.[26] Podobno je tudi v skupnem sporočilu Eurojusta in Evropske pravosodne mreže, navedenem v opombi 23 teh sklepnih predlogov, navedeno, da se „splošno razume, da Direktiva [2014/41] ne zajema […] vročitve in pošiljanja procesnih aktov, razen če je izročitev dokumenta nujna za preiskovalni ukrep, ki je predmet [evropskega preiskovalnega naloga]“. Po mnenju te agencije in te mreže je „v tem primeru potrebna prožnost glede njene vključitve v [evropski preiskovalni nalog] v skladu s členom 9(2) Direktive [2014/41]“.[27]

36. Vendar tako kot oseba AK menim, da je treba primer, opisan v točki 35 teh sklepnih predlogov, šteti za izjemo od načela, da vročitev procesnih aktov ne spada na področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga. Zato ga je treba razlagati ozko, da se omogoči soobstoj različnih instrumentov evropske medsebojne pravne pomoči v kazenskih zadevah, ne da bi eden posegal v področje uporabe drugega ter v posebne postopke, jamstva in pogoje, ki jih določa. Tak primer bi lahko denimo bil, ko je za izvedbo preiskovalnega dejanja, kot je hišna preiskava na domu zadevne osebe, potrebna odločba sodnega organa o odobritvi tega dejanja, ki jo je treba predhodno vročiti tej zadevni osebi.

37. Nasprotno pa se mi zdi, kot trdi oseba AK, da tak primer ni vročitev obtožnega akta. Namen tega dejanja v kazenskem postopku, ki se opravi ob koncu preiskovalnega postopka,[28] je predstaviti dejanja, ki bremenijo zadevno osebo, in njihovo pravno kvalifikacijo ter že ugotoviti, da so bili podani zadostni dokazi za vložitev obtožnice zoper to osebo in predložitev zadeve sodišču.[29] Kot pravilno poudarjata oseba AK in nizozemska vlada, je obtožni akt praviloma samostojni akt v okviru kazenskega pregona, ki ima lahko resne posledice za zadevno osebo. Ne razumem, kako bi lahko vročitev takega procesnega akta tej osebi pomenila instrument preiskovalnega ukrepa za pridobitev dokazov ali bila nujna za tak ukrep. Če se vrnem k primeru, na katerega se nanaša vprašanje za predhodno odločanje, se mi zdi, kot trdi oseba AK, da zaslišanje obdolženca zaradi zbiranja dokazov, ne glede na to, ali je bil v postopku v glavni stvari to dejanski namen predloga za zaslišanje,[30] ni pogojeno z vročitvijo obtožnega akta.

38. Kar zadeva dejstvo, da obtožni akt vsebuje tudi odredbo o pologu varščine, to po mojem mnenju nikakor ne spremeni ugotovitve, da vročitve takega akta ni mogoče zahtevati v okviru evropskega preiskovalnega naloga. Očitno je, da taka odredba, ki je poleg tega povsem akcesorna, ni preiskovalni ukrep za pridobitev dokazov v smislu Direktive 2014/41.[31]

39. Te ugotovitve ne more omajati niti dejstvo, da obtožni akt zajema odredbo o priporu, kot je ta iz postopka v glavni stvari. Razen v posebnem primeru začasne premestitve že priprtih oseb zaradi izvedbe preiskovalnega ukrepa iz členov 22 in 23 Direktive 2014/41 namreč evropski preiskovalni nalog ne more vsebovati zahteve za pripor ali nadaljnji pripor osebe.[32] Primer začasne premestitve

[26] Glej stran 20 tega dokumenta, ki je na voljo na spletnem naslovu: https://www.eurojust.europa.eu/publication/report-eurojust-casework-european-investigation-order.

[27] Glej stran 6 tega dokumenta.

[28] Francoska vlada tako navaja, da „obtožni akt […] običajno priča o koncu preiskav, ki so jih izvedli preiskovalne službe in morebitni preiskovalni sodnik“.

[29] V obravnavani zadevi obtožni akt z dne 30. septembra 2009 v prvem delu vsebuje predstavitev dejanj, očitanih osebi AK, v drugem delu pa so ta dejanja opredeljena kot kazniva, navedeni so dokazi zoper osebo AK in razlogi, iz katerih ji je treba odrediti polog varščine in pripor, v tretjem delu, ki pomeni izrek tega akta, pa je razglašena vložitev obtožnice zoper osebo AK, prav tako sta odrejena pripor te osebe in polog varščine v višini 30.000 EUR.

[30] Glej točko 41 teh sklepnih predlogov.

[31] V obravnavani zadevi iz obtožnega akta z dne 30. septembra 2009 izhaja, da je namen pologa varščine jamčiti za „finančne odgovornosti, ki bi jih [oseba AK] lahko imela v prihodnosti“, če bi bilo treba poleg tega, da bi bila spoznana za kazensko odgovorno, ugotoviti tudi njeno civilno odgovornost.

[32] Glej v tem smislu sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo) (C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 73).

se ne nanaša na položaj, kakršen je ta v obravnavani zadevi, v katerem pripor zadevne osebe ni povezan z dokazovanjem, ampak se zahteva izključno z namenom, da se tej osebi po vložitvi obtožnega akta omogoči navzočnost pred pristojnim sodiščem države izdajateljice.

40. V zvezi z drugim delom zadevnega evropskega preiskovalnega naloga, in sicer zahtevo za zaslišanje obdolžene osebe, da bi lahko podala vse koristne pripombe o dejanjih, navedenih v obtožnem aktu, ki ji je bil vročen, sem že poudaril, da Direktiva 2014/41 v členu 10(2)(c) in členu 24(1), drugi pododstavek, med preiskovalnimi ukrepi, ki se lahko zahtevajo v okviru takega akta, izrecno predvideva zaslišanje osumljenca ali obdolženca.

41. Vendar bi, kot pravilno poudarja Komisija, taka zahteva za zaslišanje lahko spadala na področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga le, če je njen dejanski namen zbiranje dokazov. To ne bi veljalo, če bi bil namen zahteve za zaslišanje v resnici le omogočiti obdolženi osebi, da uveljavlja svojo pravico do obrambe, tako da navede svoje pripombe glede postopka vložitve obtožnice zoper njo. V zvezi s tem ugotavljam, da imata oseba AK in francoska vlada nasprotujoči si stališči glede namena zahteve za zaslišanje, ki je bila podana v okviru zadevnega evropskega preiskovalnega naloga. Medtem ko ta vlada meni, da iz tega naloga neizpodbitno izhaja, da je bil cilj te zahteve zbrati dokaze, pa oseba AK trdi, da je bil edini namen zaslišanja zagotoviti njeno pravico do obrambe v zvezi z vložitvijo obtožnice zoper njo. [33]

42. Naloga predložitvenega sodišča je, da ugotovi točni namen zahteve za zaslišanje, ki se obravnava v postopku v glavni stvari. Če bi ugotovilo, da se ta zahteva ne nanaša na pridobitev dokazov, bi bilo treba ugotoviti, da navedena zahteva in tudi zahteva za vročitev obtožnega akta ne spadata na področje uporabe evropskega preiskovalnega naloga. Če pa bi ugotovilo, da je namen zahteve za zaslišanje dejansko zbiranje dokazov, bi po mojem mnenju lahko potrdilo ta del evropskega preiskovalnega naloga, seveda pod pogojem, da so bili izpolnjeni pogoji glede vsebine in oblike takega naloga, določeni v Direktivi 2014/41, ter druge formalnosti, ki se z njo zahtevajo [34]. Zdi se mi, da bi bila splošna zavrnitev izvršitve evropskega preiskovalnega naloga, ker da ta ne sme vključevati zahteve za vročitev obtožnega akta, pretirana in bi bila v nasprotju s ciljem učinkovitosti, ki se uresničuje s to direktivo.

Predlog

43. Glede na zgornje preudarke Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija), odgovori:

Člena 1 in 3 Direktive 2014/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah

je treba razlagati tako, da pravosodnemu organu države članice ne omogočata izdaje ali potrditve evropskega preiskovalnega naloga, s katerim se po eni strani zahteva, naj se obdolžencu vroči obtožni akt, ki poleg tega zajema odredbo o odvzemu prostosti in pologu varščine, po drugi strani pa še, naj bo ta zaslišan, da lahko v navzočnosti odvetnika poda vse koristne pripombe o dejstvih, navedenih v tem obtožnem aktu, če namen takega zaslišanja dejansko ni pridobitev dokazov, kar pa mora preveriti nacionalno sodišče.

[33] Oseba AK v zvezi s tem opozarja, da je pravica obtožene osebe, da v navzočnosti odvetnika poda pripombe v zvezi s to obtožnico, določena v španskem zakoniku o kazenskem postopku, in sicer v okviru postopka vročitve obtožnega akta.

[34] Glej zlasti člene od 5 do 7 in 9 Direktive 2014/41.